

Hållbarhetsbokslut 2023

Region Stockholm

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Kommentar från hållbarhetsdirektören	4
2. Vårt bidrag till Agenda 2030	5
3. Region Stockholms hållbarhetsarbete	6
Mål och indikatorer 2023	7
Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden	9
Hållbar konsumtion och produktion	13
En organisation att lita på	17
4. Hållbarhetsranking 2023	20
Karolinska universitetssjukhuset i topp 10	20
Stockholmsregionen fortsatt i världstopp på kollektivtrafik	20
5. Hållbarhetspriser 2023	21
6. Goda exempel från koncernövergripande nivå	22
Öppna jämförelser – miljöarbetet i regionerna	22
Uppstart för hållbarhetsdialoger med ledningsgrupper	22
7. Goda exempel från verksamheterna	23
Empatigym för stärkt patientbemötande	23
Nytänk och samarbete för minskad verksamhetsenergi på dialysen	26
8. Samlad bedömning och vägen framåt	27
Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden	27
Hållbar konsumtion och produktion	28
En organisation att lita på	29

RS 2024-0396

April 2024

Foton: Freepik (sid. 1), Getty images (sid. 3), Jann Lipka (sid. 4), Plattform (sid. 6), Marcus Lindström (sid. 10), illustration av Agnes Björn (sid. 15), Maskot Bildbyrå AB (sid. 17), Henrik Möller (sid. 21), Pomme van Hoof (sid. 23), Sofia Saavedra (sid. 25), Locums bildbank (sid. 26), Susanne Walström (sid. 29).
Formgivning: Luxlucid

1 Inledning

Hållbarhet är en naturlig del av allt vi gör. Vi arbetar med omsorg om våra patienter, resenärer, invånare, medarbetare, miljön och ekonomiska resurser.

Region Stockholm har höga hållbarhetsambitioner och vi har arbetat med att göra våra verksamheter mer hållbara sedan 90-talet när det första miljöprogrammet lanserades. Samtidigt är vår hållbarhetsresa långt ifrån klar och vi fortsätter att varje dag arbeta för ett hållbart Region Stockholm.

Detta hållbarhetsbokslut utgör uppföljningen för år 2023 och syftar till att följa upp att Region Stockholm rör sig i rätt riktning och har möjlighet att nå uppsatta hållbarhetsmål i budget, samt arbetar i linje med huvudområdena i Region Stockholms hållbarhetspolicy och prioriteringar i hållbarhetsstrategin. Uppföljningen sammanfattar utfallet för de mål och indikatorer i budget som främst bedöms bidra till ambitionerna i hållbarhetspolicy och hållbarhets-

strategin. Uppföljningen innehåller även data från offentliga källor som ger Region Stockholm en bredare bild av effekterna av hållbarhetsarbetet för Stockholmsregionens invånare.

Resultatet presenteras utifrån de tre huvudområdena i Region Stockholms hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi:

- Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden.
- Hållbar konsumtion och produktion.
- En organisation att lita på.

Kommentar från hållbarhetsdirektören

Vi har mycket att vara stolta över när vi summerar hållbarhetsarbetet för 2023. Region Stockholms ambitiösa arbete för en hållbar utveckling i våra verksamheter och i Stockholmsregionen visar sig i en positiv trend, samtidigt kan vi konstatera att vi har utmaningar i att nå våra högt uppställda mål. Fler behöver göra mer för att vi ska lyckas framöver.

Region Stockholm har under lång tid varit ett föredöme inom hållbarhetsarbetet och ett tydligt kvitto på att vi ligger i framkant är att vi minskat klimatutsläppen med 75 procent sedan 1990, och vi ligger långt fram i arbetet med social hållbarhet exempelvis i arbetet med att systematiskt inkludera barnrättsperspektiv i vården och att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla.

Glädjande är att vi ser en positiv trend inom stora delar av vårt hållbarhetsarbete. Vi har en kollektivtrafik som är bland de bästa i världen och som är nästintill fossilfri. Vi integrerar hållbarhet alltmer i våra styrande dokument och processer. Karolinska sjukhuset ligger topp tio i världen, där de nya arbetsätten både bidrar till att förbättra vård och hälsa för patienter och samtidigt minskar behovet av resurser och resor, som i sin tur minskar klimatpåverkan.

Resultatet visar dessvärre att vi i delar inte når Region Stockholms högt uppsatta mål. I vissa fall ser vi en nedåtgående trend som vi måste uppmärksamma. Region Stockholms utsläpp fortsätter att minska, men vi missar målet vilket tyder på att vi behöver öka takten. Samtidigt är det oroväckande att växthusgasutsläppen ökar i länet. Vi i Stockholms län blir friskare och lever längre, men vi behöver stärka det systematiska arbetet med social hållbarhet för att säkerställa gott bemötande, tillgänglighet för alla, inkludering och delaktighet.

Tack vare högt ställda mål och ett oerhört stort engagemang från medarbetare i Region Stockholm flyttar vi oss framåt mot en hållbar framtid, där utmaningarna kräver mer av oss. Tillsammans ska vi nå dit!

Carolina Pettersson
Hållbarhetsdirektör

2 Vårt bidrag till Agenda 2030

Föreanta nationernas mål för hållbar utveckling, även kallad Agenda 2030, är världens gemensamma färdplan för hållbar utveckling.

Region Stockholms hållbarhetsarbete grundar sig på Agenda 2030 och hur vi som region bäst kan bidra till implementering av de globala målen. Det gör att Region Stockholm har byggt hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi på en analys av Agenda 2030 och det influerar vårt dagliga hållbarhetsarbete.

Nedan är de mål som Region Stockholm ska arbeta med för att nå våra uppsatta hållbarhetsambitioner inom de områden där vi har störst positiv påverkan och möjlighet att göra skillnad. Utöver de tre prioriterade områden där Region Stockholm har bedömt att verksamheterna kan göra störst skillnad arbetar verksamheterna aktivt med samtliga Agenda 2030-mål. Arbetet sker med tonvikt på de mål som är nära kopplade till Region Stockholms uppdrag. 3

Vi arbetar för hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden genom satsningar på:

Minskad miljö- och klimatpåverkan i Stockholms län

Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice

Ökad trygghet

Kultur och kulturarv främjas

Vi arbetar för hållbar konsumtion och produktion genom satsningar på:

Minskad klimatpåverkan och resursanvändning

Människa och miljö skyddas från skadliga ämnen

Ökad biologisk mångfald och värnade ekosystemtjänster

Universell och hälsofrämjande utformning

Hållbara leveranskedjor

Vi arbetar för att vara en organisation att lita på genom satsningar på:

Långsiktigt hållbar ekonomi

Lika rättigheter och möjligheter

Stärkt samverkan

Resilient verksamhet

3 Region Stockholms hållbarhetsarbete

En hållbar utveckling av Region Stockholms verksamheter är en förutsättning för en växande storstadsregion.

Stockholmsregionen ska vara en jämlik, öppen, grön och konkurrenskraftig region som utmärks av såväl delaktighet som inkludering och lika livschanser. Där människors längtan och initiativkraft tas till vara och ges utrymme, oavsett vem de är eller var de kommer ifrån. Dagens invånare och framtida generationer står i fokus för Region Stockholms hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regionala utvecklingsarbete och i arbetet för att bidra till kulturen i länet.

Två av de fyra inriktningsmålen i budget bedöms främst bidra till Region Stockholms hållbarhetsarbete och ambitionerna i hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategin.

Inriktningsmålet En hållbar utveckling i Region Stockholms budget 2023 har totalt 16 mål. Av dem bedöms nio mål bidra till att nå ambitionerna i Region Stockholms hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi.

Inriktningsmålet *Behovsstyrd hälso- och sjukvård av god kvalitet* i Region Stockholms budget 2023 har totalt två mål. Båda målen bedöms bidra till att nå ambitionerna i Region Stockholms hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi.

Sammanfattningsvis har ungefär hälften av målen uppnåtts för 2023. Hållbarhetsmål och indikatorer i budget samt kompletterande data från offentliga källor som bedöms bidra till ambitionerna för de tre prioriterade huvudområdena i hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategin presenteras nedan under respektive huvudområde:

- Hållbara städer, landsbygd- och skärgårdsområden.
- Hållbar konsumtion och produktion.
- En organisation att lita på.

Mål och indikatorer 2023

Behovsstyrd hälso- och sjukvård av god kvalitet				
	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Måluppfyllelse
En hälso- och sjukvård av god kvalitet				
Säker vård: Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	248	269	≤ 250	Uppnås ej ●
Säker vård: Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård	82 %	85 %	82 %	Uppnås ●
Vården med patienten i fokus: Helhetsintryck i primärvården	78 %	79 %	82 %	Uppnås ej ●
Region Stockholm bidrar till att förbättra folkhälsan för alla				
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	78,8 %	75,5 %	≥ 80 %	Uppnås ej ●
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	74,8 %	75,5 %	≥ 72,5 %	Uppnås ●
En hållbar regional utveckling				
	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Måluppfyllelse
Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar				
Trygga resor: Trygga resenärer	73 %	73 %	≥ 76 %	Uppnås ej ●
Trygga resor: Trygga resenärer – särskilda persontransporter	71 %	77 %	≥ 76 %	Uppnås ●
Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar				
Effektiva resor: Kollektivtrafikens andel av motoriserade resorna (RUF5)	N/A	N/A	≥ 52,25 %	1)
1) Det har inte gått att göra en bedömning av om indikatorn uppnår sitt målvärde på grund av att utfall inte finns tillgängligt.				
Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar				
Hållbara resor: Uppfylld av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet	57 %	57 %	≥ 71 %	Uppnås ej ●
Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar				
Tillgänglig och sammanhållen region: Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	81 %	85 %	≥ 83 %	Uppnås ●
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet				
Kulturupplevelser: Andel kommuner som anser att Region Stockholms främjande verksamhet bidrar till kulturupplevelser för länets invånare	96 %	98 %	≥ 75 %	Uppnås ●
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet				
Möten med konstnärliga uttryck: Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	0,9 %	1,1 %	≥ 1,0 %	Uppnås ●

En hållbar regional utveckling

	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Måluppfyllelse
Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019				
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser jämfört med 2019	-	-20 %	-21 %	Uppnås ej ●
Andelen större trafikinvesteringar med mål i inriktningsfasen om att minska klimatpåverkan med minst 15 %	100 %	75 %	100 %	Uppnås ej ●
Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan	-	N/A	Nollmätning	1)

1) Det har inte gått att göra en bedömning av måluppfyllelse då utfall saknas. Indikatorn mäts för första gången och därmed har inga målvärden satts för 2023.

Region Stockholms måltider främjar hälsa och är hållbara

Hållbarhetskrav ställs på måltider inom Region Stockholm	-	100 %	100 %	Uppnås ●
Matsvinn från patientmåltider	-	-12,6 %	-5 %	Uppnås ●

2035: Flöden i Region Stockholms verksamheter är cirkulära

Genomförda åtgärder för att öka produkters och materials livslängd	-	N/A	Nollmätning	1)
Genomförda åtgärder för att öka materialåtervinning av produkt- och materialflöden	-	N/A	Nollmätning	1)

1) Det har inte gått att göra en bedömning av måluppfyllelse då utfall saknas. Indikatorn mäts för första gången och därmed har inga målvärden satts för 2023.

Region Stockholms verksamheter har år 2035 minimerat sina utsläpp av skadliga ämnen

Antal genomförda utfasningsåtgärder	-	N/A	Nollmätning	1)
-------------------------------------	---	-----	-------------	----

1) Det har inte gått att göra en bedömning av måluppfyllelse då utfall saknas. Indikatorn mäts för första gången och därmed har inga målvärden satts för 2023.

Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande

Ekosystemtjänster utvecklas vid Region Stockholms fastigheter och anläggningar	-	N/A	Nollmätning	1)
--	---	-----	-------------	----

1) Det har inte gått att göra en bedömning av måluppfyllelse då utfall saknas. Indikatorn mäts för första gången och därmed har inga målvärden satts för 2023.

Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt

Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården	60 % ¹⁾	62 %	≥ 65 %	Uppnås ej ●
Andel nämnder och bolag som utifrån sitt uppdrag har genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet och folkhälsa	96 %	100 %	≥ 85 %	Uppnås ●
Andel nämnder och bolag som arbetar med konsekvensanalyser inom folkhälsa och/eller social hållbarhet	-	73 %	≥ 50 %	Uppnås ●

1) Jämförelseåret 2022 har justerats då felaktigt utfall angavs i Region Stockholms årsredovisning 2022.

2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta

Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser	86 %	89 %	100 %	Uppnås ej ●
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk- och sårbarhetsanalysens åtgärdsplan	64 %	N/A	≥ 70 %	1)

1) Det har inte gått att göra en bedömning av måluppfyllelse då utfall saknas.

Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

En hälso- och sjukvård av god kvalitet

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen, där den som har det största behovet ska ges företräde till vården. Därtill ska hälso- och sjukvården vara effektiv och använda tillgängliga resurser på bästa sätt. Målet som helhet uppnåddes inte för 2023. Av de tre indikatorer som har valts ut att redovisas i hållbarhetsboks slutet har en av tre uppnåtts.

Patientsäkerhetsmålet om max 250 uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare och år uppnåddes under pandemin då befolkningens ändrade beteende ledde till att färre infektioner spreds i befolkningen och betydligt färre antibiotikarecept hämtades ut. Region Stockholm har under flera år visat på en stadigt sjunkande trend för antalet uthämtade antibiotikarecept, men när effekterna av pandemin har blivit mindre påtagliga har antalet uthämtade antibiotikarecept ökat. Det är särskilt luftvägsantibiotika till barn som har ökat. På nationell nivå hämtades det ut 270 antibiotikarecept per 1 000 invånare under 2023.

Psykisk sjukdom är den största riskfaktorn för självmordsbeteende. Indikatoren följer upp andel nya patienter (13 år och äldre) inom specialistpsykiatrisk öppenvård där en strukturerad suicidriskbedömning gjorts senast vid det andra besöket. Variationen mellan vårdområden är stor och då indikatoren fortfarande är relativt ny och komplex ska resultaten tolkas med försiktighet. Indikatoren används i avtalsuppföljningen och vid avvikande resultat förs dialog med aktuella vårdgivare.

Region Stockholm deltar årligen i Nationell Patientenkät som undersöker hur patienter upplevt sina besök i primärvården. Resultatet från 2023 visar att allmänhetens helhetsintryck i primärvården är 79 procent, vilket innebär en liten förbättring jämfört med 2022. På riksnivå har resultatet ökat något från 79 till 80 procent.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	248	269	≤250	●
Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård	82 %	85 %	82 %	●
Vård med patienten i fokus: Helhetsintryck i primärvården	78 %	79 %	82 %	●

Region Stockholm bidrar till att förbättra folkhälsan för alla

Målet styr mot en förbättrad folkhälsa och ökad medellivslängd i länet genom att minska riskfaktorer och sjukdomar som bidrar mest till sjukdomsburden. Målet uppnåddes inte för 2023.

Tidiga insatser vid risk för ohälsa stärker hälsan, kan förhindra sjukdom, förkorta sjukdomsperioden eller lindra sjukdomens grad. Samtal om individens hälsa är centralt och individens egna resurser ska tillvaratas. Andelen husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete har under året minskat jämfört med föregående år, från 78,8 procent till 75,5 procent 2023. De flesta rådgivande och kvalificerat rådgivande samtal som genomförs handlar om fysisk aktivitet och matvanor och ett mindre antal samtal rör tobaksbruk och alkoholkonsumtion. Individer med behov av stöd kan hänvisas till Sluta-röka-linjen och Alkohollinjen, vilket innebär att dessa personer erbjuds stöd utanför vårdcentralen.

En god tandhälsa är en av förutsättningarna för god folkhälsa. Under året kunde en fortsatt förbättring av tandhälsan ses hos länets 19-åringar jämfört med föregående år. År 2023 har 76 procent av 19-åriga kvinnor och 74,9 procent av de 19-åriga männen i Stockholms län kariesfria sidoytor. Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor skiljer sig också åt mellan länets fyra vårdbehovsområden, från 56,7 procent i vårdbehovsområde 4 (störst vårdbehov) till 80,2 procent i vårdbehovsområde 1 (lägst vårdbehov). Resultatet visar att skillnaden mellan vårdbehovsområden kvarstår men tenderar att minska något. Det förstärkta preventionsprogrammet i områden med sämre tandhälsa har sannolikt haft betydelse.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	78,8 %	75,5 %	≥ 80 %	●
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	74,8 %	75,5 %	≥ 72,5 %	●

Ökad medellivslängd men stora skillnader mellan olika grupper

I Region Stockholms senaste folkhälsorapport, som släpptes våren 2023, konstateras att befolkningen i länet de senaste decennierna blivit allt friskare. Det illustreras bland annat av en ökad medellivslängd, ökad självskattad hälsa samt en minskad förtida död. Ur ett nationellt och internationellt perspektiv har Stockholmsregionen en mycket god folkhälsa. Samtidigt visar Folkhälsorapporten att det finns stora skillnader mellan olika grupper. Exempelvis förväntas invånare med förgymnasial utbildning leva 2,5 år kortare än personer som slutfört gymnasiet och 5,5 år kortare än personer med eftergymnasial utbildning. Det finns även skillnader mellan inkomstgrupper. Den femtedel som har lägst inkomst när de är 30 år förväntas leva 6,7 år kortare än femtedelen med högst inkomst. Hälsan varierar påtagligt med socioekonomiska faktorer så som utbildning, inkomst, arbete och boende. Sjukdom och förtida död är vanligare i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Exempelvis är medianåldern för nyinsjuknande i hjärtinfarkt 69 år i Rinkeby-Kista, och 79 år i Danderyd.¹

De inomregionala skillnaderna i Stockholmsregionen avspeglas i en rad olika områden såsom deltagande på arbetsmarknaden, skolresultat, otrygghet och hälsa. Skillnaderna finns både mellan stad- och landsbygd och socioekonomiskt sköra och starka områden. I 2023 års uppföljning finns inga tecken på att mönstret håller på att brytas, snarare har skillnaderna ökat exempelvis när det gäller skolresultat. Senaste året har gängväldet ökat liksom den allmänna oron för utvecklingen i samhället.²

Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar

Målet styr mot ett hållbart resande i länet genom att stärka kollektivtrafikens konkurrenskraft och främja ett tillgängligt och effektivt resande. Målet som helhet uppnåddes för 2023. Av de fem indikatorer som har valts ut att redovisas i hållbarhetsboks slutet har fyra uppnåtts. En av dem har inte gått bedöma då utfall inte finns tillgängligt.

Trygga resor

Undersökningar har visat på en stark korrelation mellan tidspassning och ett högt utfall för upplevd trygghet. Att känna sig trygg i och på väg till och från kollektivtrafiken är avgörande för att invånarna i länet ska välja kollektivtrafiken framför bilen.

För att förbättra tryggheten har flera aktiviteter pågått under året. Exempelvis har ett projekt startats som ska öka kvinnors trygghet genom trygghetsinformationstavlor och medtittarmonitorer på stationerna. Trafiknämnden har även beviljats medel från Innovationsfonden för fortsatt arbete med otrygghet bland kvinnor i kollektivtrafiken. Insatser har genomförts i resenärsmiljön via trygghetsskapande åtgärder såsom trygghetsteam och extra kundservicevärdar ute på stationerna och ombord på tågen.

De särskilda persontransporterna inom färdtjänstverksamheten uppnår målvärdet vilket bedöms vara en effekt av ett nytt färdtjänsttaxiavtal som implementerades den 1 april 2023. Avtalet har inneburit att fler leverantörer finns tillgängliga, vilket också lett till en förbättring i tidspassningen.

¹ Region Stockholm, Folkhälsorapporten 2023.

² Region Stockholm, *Läget i Stockholmsregionen 2023*, uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUF5 2050.

Ett särskilt samarbete har inletts under 2023 mellan Region Stockholm och polisen gällande att motverka öppna drogscener inom och i angränsning till kollektivtrafiken. Samverkansarbetet har varit framgångsrikt vilket medfört att öppen droghandel har minskat radikalt på vissa utsatta identifierade platser.

Länsstyrelsens medborgarundersökning visar att otryggheten inte ökat i länet under 2023 och är närmast oförändrad sedan 2021. I ett längre perspektiv är dock otryggheten mer utbredd nu jämfört med för ett decennium sedan. De sammanhang och platser där flest upplever rädsla och otrygghet är i centrala Stockholm och i samband med resor i kollektivtrafiken. Mest slående i Länsstyrelsens nya medborgarundersökning är att pessimismen om framtiden ökar bland regioninvånarna. Nära hälften tror att tryggheten och tilliten kommer försämrats, och andelen som tror att såväl integrationen som barns och ungas uppväxtvillkor kommer att försämrats ökar kraftigt jämfört med föregående mätning 2023.³

Hållbara resor

Fyra av sju miljömål i Trafiknämndens trafikförsörjningsprogram har bedömts kunna uppnås till 2030, baserat på utvecklingen under 2011–2023. De miljömål som i nuläget bedöms komma att uppnås är förnybar energi i kollektivtrafiken och fastigheter, samt minskade utsläpp av partiklar och kväveoxider.

En hel resa ska vara möjlig för alla resenärer att genomföra. Genom planerade åtgärder de kommande åren kommer tillgängligheten att öka successivt. Inom samtliga trafikslag erbjuds ledsagning, även på stora bytespunkter mellan land- och sjötrafik.

Jämfört med 2022 ökade tillgängligheten och årets målvärde uppnåddes. Ökningen beror på leveransen av de nya vagnarna till tunnelbanan C30, som möjliggör att fler kan resa, samt uppgraderingen av de äldre vagnarna C20.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Trygga resenärer	73 %	73 %	≥ 76 %	●
Trygga resenärer – särskilda persontransporter	71 %	77 %	≥ 76 %	●
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna (RUF5)	N/A	N/A	≥ 52,25 %	1)
Hållbara resor: Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet	57 %	57 %	≥ 71 %	●
Tillgänglig och sammanhållen region: Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. Båttrafik)	81 %	85 %	≥ 83 %	●

1) Det har inte gått att göra en bedömning av om indikatorn uppnår sitt målvärde på grund av att utfall inte finns tillgängligt.

Hållbar mobilitet i länet

Kollektivtrafiken stod för 54 procent av marknadsandelen under jan-oktober 2023, jämfört med 2019 då andelen var 56 procent. Adderas de som går och cyklar är andelen som väljer hållbara transportslag 60 procent, vilket är samma nivå som 2019. Anledningen till detta är bland annat att antalet bilresor minskat något sedan 2021, troligtvis till följd av ökade kostnader för bland annat drivmedel, men också att andelen gång- och cykelresor ökat, liksom antalet personer som i viss utsträckning arbetar på distans. Glädjande är att antalet cykelpassager över det så kallade innerstadssnittet, till och från innerstan, fortsatt att öka. Stockholms stads mätningar startade 1980 och visar på en stadig ökning sedan 90-talet. Under 2023 har ytterligare 15 kilometer av det regionala cykelnätet byggts ut och en fjärdedel av det 800 kilometer regionala cykelnätet är nu utbyggt enligt regional standard. När det regionala cykelnätet pekades ut i den första regionala cykelplanen 2014 var endast 1 procent utbyggt. Utbyggnaden av det regionala cykelvägnätet går emellertid för långsamt för att målet om ett helt utbyggt nät till 2030 ska kunna nås.⁴

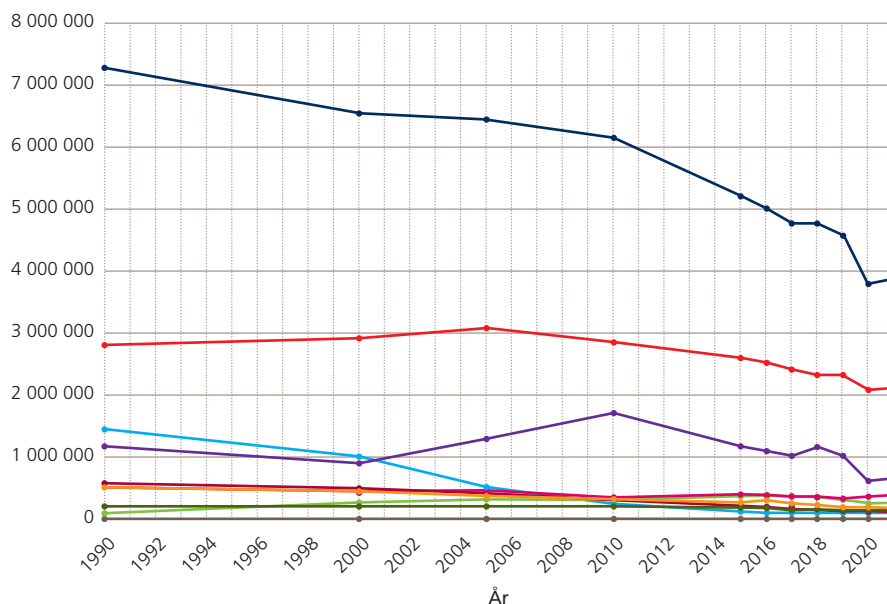
3 Länsstyrelsen (2023) Medborgarundersökning 2023.

4 Region Stockholm, *Läget i Stockholmsregionen 2023*, uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUF5 2050.

Figur. Utsläpp av växthusgaser, ton CO₂/år, per huvudsektor, Stockholms län. Källa: SMHI, Nationella emissionsdatabasen.

- Totalt
- Transporter
- Industri (energi + processer)
- Jordbruk
- El och fjärrvärme
- Egen uppvärmning av bostäder och lokaler
- Arbetsmaskiner
- Produktanvändning (inkl. lösningsmedel)
- Avfall (inkl. avlopp)
- Utrikes transporter

Klimatutsläpp i Stockholms län

Om Stockholmsregionen ska uppfylla sin del av Parisavtalets mål om att begränsa temperaturhöjningen till 1,5 grader Celsius behöver koldioxidutsläppen minska med 12 procent årligen. De senaste regionala utsläppssiffrorna visar tvärt emot detta en uppgång på 1,6 procent 2021 jämfört med 2020. Detta bryter den tidigare trenden med minskade utsläpp. Mellan 2019 och 2020 skedde en större nedgång på 15 procent, vilket delvis var en följd av ändrade resmönster under pandemin samt minskade utsläpp från el- och fjärrvärmesektorn som en direkt effekt av att Värtaverket stängde ner sin sista koleldade panna.

Transportsektorn står för de största utsläppen av växthusgaser i regionen med 54 procent av de totala växthusgasutsläppen i länet, varav personbilar står för den största andelen med 36 procent av de totala utsläppen. De senaste årets föreslagna och beslutade förändringar av nationella styrmedel inom transportområdet, som sänkningen av reduktionsplikten, sänkta skatter för bensin och diesel och avveckling av klimatbonus vid köp av elbil, bedöms sammantaget öka utsläppen från transportsektorn kommande period. Det innebär att det blir en än större utmaning att minska utsläppen i Stockholmsregionen och nå klimatmålen.⁵

⁵ Region Stockholm, *Läget i Stockholmsregionen 2023*, uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUF5 2050.

Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet

Målet innebär att kulturupplevelser och möjligheter till bildning görs tillgängliga för länets invånare genom strategisk samordning och stödgivning. Region Stockholms egna verksamheter och offentliga rum berikas av konstnärliga uttryck. Målet uppnåddes för 2023.

En viktig utgångspunkt i kulturarbetet är samverkan med länets kommuner. Varje år genomför Region Stockholm dialogmöten med olika målgrupper inom kultur för att följa upp hur de upplever att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser för länets invånare. Av totalt 86 kommunala aktörer som besvarade utvärderingen anser 98 procent att dialogmötena har bidragit till att samordna Stockholmsregionens kultur- och föreningsliv.

Indikatorn andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning uppgick till 1,1 procent vilket är i nivå med regionfullmäktiges målvärde på minst en procent. Under 2023 har Locum avslutat två investeringar som genererat konstanslag.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Andel kommuner som anser att Region Stockholms främjande verksamhet bidrar till kulturupplevelser för länets invånare	96 %	98 %	≥ 75 %	●
Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	0,9 %	1,1 %	≥ 1 %	●

Hållbar konsumtion och produktion

Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019

Målet styr mot att minska utsläppen av växthusgaser från Region Stockholms verksamheter. Målet uppnåddes inte för 2023, men missades med endast en procent.

Region Stockholms utsläpp av växthusgaser var 163 000 ton koldioxidekvivalenter år 2023, vilket innebär en minskning med 20 procent jämfört med basåret 2019 (204 000 ton).

Användningen av förnybara drivmedel har ökat jämfört med 2019. Som exempel har sjötrafiken tredubblat sin förbrukning av HVO, vilket har bidragit till att utsläppen har minskat. Alla nya investeringsprojekt ska följa Region Stockholms investeringsprocess där klimatpåverkan omhändertas i tidiga skeden. Tre av fyra trafikinvesteringsprojekt över 50 mkr har haft mål i inriktningsfasen att minska klimatpåverkan med 15 procent.⁶

Region Stockholm har under 2023 genomfört åtgärder för att minska verksamhetens indirekta utsläpp av växthusgaser kopplade till användningen av varor och tjänster, så kallade konsumtionsbaserade utsläpp. Åtgärderna har bland annat bidragit till att minska andelen textiltvinn inom sjukvårdsverksamheterna och till att öka sorterings- och återvinningsgraden.

Region Stockholms verksamheter har under 2023 identifierat åtgärdsområden som ska prioriteras för att ytterligare minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Dit hör att minska onödig kassation och svinn av förbrukningsartiklar och läkemedel, liksom en övergång till mer produkter med lägre klimatpåverkan samt en ökad andel material med miljövarudeklaration inom bygg- och anläggningsverksamheten. I många sammanhang bedöms åtgärder för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen kunna bidra till ökad robusthet och kostnadsbesparingar.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser jämfört med 2019	-	-20 %	-21 %	●
Andelen större trafikinvesteringar med mål i inriktningsfasen om att minska klimatpåverkan med minst 15 %	100 %	75 %	100 %	●
Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan	-	N/A	Nollmätning	

Klimatredovisning visar på fortsatt minskade utsläpp

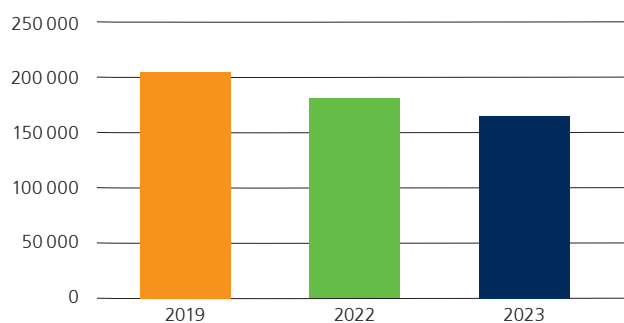
Region Stockholm har sedan länge ett aktivt arbete inom klimatområdet och under 2023 har en ny klimatberäkningsmodell använts för att bidra till en mer enhetlig klimatredovisning regioner emellan. Klimatåtagandet enligt Region Stockholms hållbarhetsstrategi innebär ett ambitiöst arbete för att fortsätta minska utsläppen av växthusgaser från driften av verksamheterna.

Region Stockholms klimatpåverkan består av direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser. I dagsläget redovisas direkta utsläpp samt en mindre andel av de indirekta utsläppen. År 2023 var, som redovisas ovan under målet om halverad klimatpåverkan till 2030, Region Stockholms utsläpp av växthusgaser 163 000 ton koldioxidekvivalenter. Det motsvarar en minskning om 20 procent jämfört med basår 2019 (204 000), se figuren på nästa sida.

Den nya klimatberäkningsmodellen har möjliggjort en mer omfattande inrapportering som även underlättar för kommande rapportering enligt EU:s nya hållbarhetsdirektiv, däremot skiljer sig beräkningsmetodik och emissionsfaktorer åt samtidigt som basåret har ändrats från 2011 till 2019. Därav finns det utmaningar att jämföra resultatet med föregående år, även om trenden visar att utsläppen minskar.

⁶ Trafikförvaltningen, *hållbarhetsredovisning*, 2023.

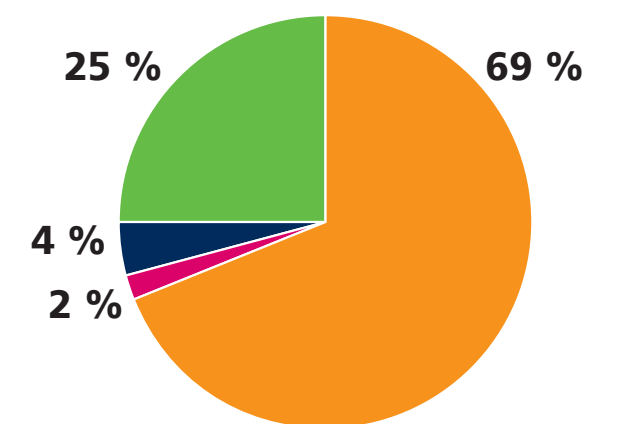
Figur. Region Stockholms klimatutsläpp, ton CO₂e, fördelat per år.

Figuren nedan visar fördelning av Region Stockholms utsläpp mellan olika utsläppsområden. Liksom tidigare år står mobilitet, i form av kollektivtrafikens resor och transporter samt tjänsteresor, för merparten av utsläppen. Region Stockholm klimatarbete ligger i framkant när det gäller att ställa om Stockholms kollektivtrafik att gå på förnybar energi. Hela spårtrafiken drivs av förnybar el och bussflottan drivs sedan flera år med biodrivmedel. Ett annat exempel är sjötrafiken som tredubblat sin förbrukning av förnybar diesel, vilket bidragit till en positiv effekt på regionens totala klimatutsläpp. Satsningarna har gjort att användningen av förnybara drivmedel har ökat jämfört med 2019.

Den nya klimatberäkningsmodellen för Region Stockholm följer Greenhouse Gas-protokollet (GHG) vilket är en förutsättning för att införliva kraven enligt EU:s nya hållbarhetsdirektiv.

Figur. Region Stockholms klimatutsläpp procentuellt fördelat per område.

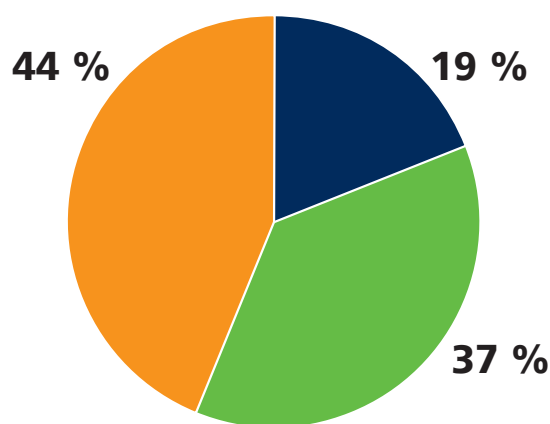
- Resor och transporter (Scope 1, 2 och 3)
- Fastigheter: el, värme, kyla och köldmedier (Scope 1, 2 och 3)
- Hälso- och sjukvård: medicinska gaser, textilier och livsmedel (Scope 1 och 3)
- Tjänsteresor (Scope 1 och 3)

Direktivet syftar till att öka transparensen och tydligheten i bolagens hållbarhetsrapportering. Att beräkna klimatpåverkan i enlighet med GHG-protokollet kommer bli ett lagkrav. I enlighet med den nya klimatberäkningsmodellen delas verksamhetens utsläpp in i tre olika grupper, så kallade scope:

- Scope 1 visar direkta utsläpp som sker inom den egna verksamheten, så som bränsleförbrukning. Denna grupp har tidigare varit huvudfokus och dessa direkta utsläpp har Region Stockholm mätt under många år.
- Scope 2 visar indirekta utsläpp från inköpt el, värme och kyla.
- Scope 3 visar samtliga övriga indirekta utsläpp, till exempel från inköpta material och tjänster, avfallshantering, bygg- och anläggningsprojekt samt kontorsmaterial. För utsläppen inom scope 3 är dataunderlaget i nuläget ej komplett eftersom detta område är nyare för Region Stockholm att inkludera. I och med att datainhämtningen för scope 3 är under utveckling kan kommande beräkningar av scope 3-utsläppen vara större än vad nuvarande dataunderlag visar. Under kommande år behöver detta vidareutvecklas och förfinas för att ge en mer fullständig bild.

Figuren nedan visar fördelningen av Regions Stockholms klimatutsläpp, enligt de tre scopen, utifrån i dagsläget kända data.

Figur. Region Stockholms klimatutsläpp fördelat per scope enligt GHG-protokollet.

- Scope 1
- Scope 2
- Scope 3

För utsläpp inom scope 3 har Region Stockholm under 2023 arbetat med att identifiera åtgärdsområden för att minska utsläppen. Områden som har identifierats är bland annat minskning förbrukningsartiklar och en övergång till mer klimatvänliga alternativ, exempelvis en högre andel flergångsmaterial samt mer klimatoptimerade armerings- och betongprodukter inom bygg- och anläggningsverksamheten.

Många av de minskningsåtgärder som identifierats innebär positiva effekter för klimatet samt en ökad robusthet och kostnadsbesparingar. Arbeta, som genomförts under året för att minska Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan, omfattar exempelvis att minska andelen textilsvinn inom sjukvårdsverksamheterna samt ökad sorterings- och återvinningsgrad.

Region Stockholms måltider främjar hälsa och är hållbara

Målet styr mot att Region Stockholm ska servera näringsrika och goda måltider för att främja patientens tillfrisknande liksom att maten är hållbart producerad och att matsvinnet minimeras. Målet uppnåddes 2023.

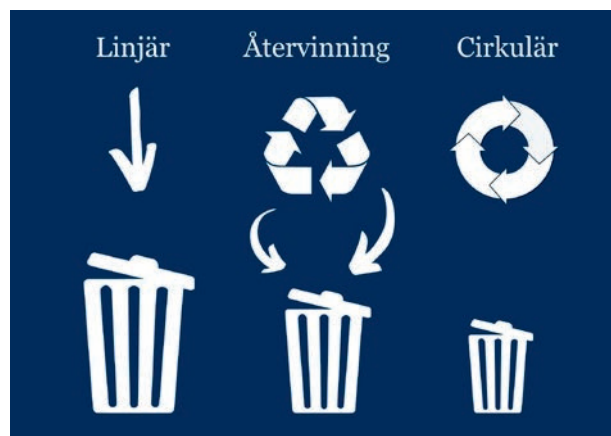
Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Hållbarhetskrav ställs på måltider inom Region Stockholm	-	100 %	100 %	●
Matsvinn från patientmåltider	-	-12,6 %	-5 %	●

Samtliga vårdverksamheter, som under året har upphandlat livsmedel eller måltidstjänster till patientmåltider, har vid upphandlingen ställt hållbarhetskrav i enlighet med vägledning hållbara måltider (RS 2022-0839) som omfattar minskad miljöpåverkan, minskad antibiotikaanvändning inom djurhållning, djurskydd och -välfärd i enlighet med djurskyddslagstiftningen, och Region Stockholms uppförandekod för leverantörer.

Flera av de åtgärder som syftar till att öka patienternas mat- och energiintag för att förebygga undernäring och främja hälsa har även minskat matsvinn som positiv effekt. Vårdverksamheterna har sedan länge arbetat engagerat och målmedvetet för att minska mängden matsvinn och stora minskningar har gjorts under de senaste åren. Under 2023 har ett flertal verksamheter lyckats minska svinnet, medan andra har haft svårare att åstadkomma ytterligare minskningar.

2035: Flöden i Region Stockholms verksamheter är cirkulära

Målet styr mot cirkulära, giftfria och resurseffektiva produkt- och materialflöden i verksamheterna för att minska Region Stockholms miljöpåverkan. Målets indikator ingår inte i bedömning av måluppfyllelse med anledning av att en nollmätning gjordes 2023.

Region Stockholms verksamheter har identifierat ett antal viktiga åtgärder som syftar till att förlänga livslängden på samt öka återvinning av produkt- och materialflöden. Nyinköp av textilier har en stor påverkan på miljö och klimat och genom olika åtgärder som reparation, att minska svinn och att erbjuda begagnade patientkläder vid hemgång kan påverkan minska. Att övergå från engångs- till flergångsprodukter är ett viktigt område inom hälso- och sjukvården då det bidrar till en mer robust varuförsörjning. Andra åtgärder syftar till att förlänga livslängden på datorer och möbler samt ställa cirkulära krav vid inköp av medicinteknisk utrustning. Åtgärder har utförts under året för att återvinna produkter och material i stället för att de ska gå till förbränning, exempelvis medverkan i pilotprojektet cirkulära skyddsförkläden och framtagandet av en guide som ökar källsortering av vårdspecifika produkter.

Inom kollektivtrafikens investeringsprojekt arbetar många av entreprenörerna med återbruk och återvinning av produkter och material. I rivningsprojektet Hornsbergs bussdepå har lösa föremål och byggnadsdelar kunnat återbrukas genom auktionsförsäljning, samtidigt som massor, till exempel uppgrävd jord, krossat berg och uppriven asfalt, har återbrukats för återfyllnad vilket bidragit till att cirka 300 föremål sålts till ett försäljningsvärde på 2 miljoner kronor.

Inom byggnationen av vårdfastigheter är målsättningen att öka andelen material som kan återbrukas och under 2023 har 66 procent av det uppkomna byggavfallet materialåtervunnits. Att arbeta med återbruksinventering inom ombyggnadsprojekt är ett sätt att främja och fastställa förutsättningar för återanvändning.

Cirkulär masshantering är en fortsatt viktig fråga inom investeringsprojekt. I samarbete med olika aktörer i Stockholmsregionen har en strategi för masshantering tagits fram under året och antagits av regionfullmäktige (RS 2023-0397).

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023
Genomförda åtgärder för att öka produkters och materials livslängd	-	N/A	Nollmätning
Genomförda åtgärder för att öka materialåtervinning av produkt- och materialflöden	-	N/A	Nollmätning

Region Stockholms verksamheter har år 2035 minimerat sina utsläpp av skadliga ämnen

Målet styr mot att minska utsläppen av skadliga ämnen för att bidra till renare vatten och miljö. Målets indikator ingår inte i bedömning av måluppfyllelse, med anledning av att en nollmätning gjordes 2023.

Inom Region Stockholm syns en sammanhållen strävan efter miljöförbättrande åtgärder i de olika verksamheterna. Ett centralt tema är utfasning och substitution av miljö- och hälsofarliga ämnen. Under året har Region Stockholm genom att ställa hållbarhetskrav i upphandling främjat mer miljövänliga material och produkter, vilket genomsyrar allt från bygg- och anläggningsprojekt till verksamhetsmaterial. Digitalisering och innovation spelar viktiga roller i miljöarbetet. Ny teknik och nya arbetssätt bidrar till att minska både kemikalieexponering och miljöpåverkan. En viktig åtgärd för att minimera utsläpp av skadliga ämnen har varit förbättrad källsortering.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023
Antal genomförda utfasningsåtgärder	-	N/A	Nollmätning

Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande

Målet styr mot hållbara och hälsofrämjande miljöer inom Region Stockholms verksamheter för att öka välbefinnande, minska stress och främja trygghet liksom biologisk mångfald och ekosystemtjänster.⁷ Målets indikator ingår inte i bedömning av måluppfyllelse, med anledning av att en nollmätning gjordes 2023.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023
Ekosystemtjänster utvecklas vid Region Stockholms fastigheter och anläggningar	-	N/A	Nollmätning

För att upprätthålla långsiktigt hållbara vårdfastigheter arbetar Region Stockholm systematiskt med fastighetutvecklingsplaner och detaljplaner. En aspekt är att utemiljön ska vara utformad så att den är trygg och tillgänglig, samtidigt som den främjar läkande och mentalt välbefinnande för patienter, vårdpersonal och besökande. En annan aspekt är att värna om och vidareutveckla olika ekosystemtjänster. Exempel på åtgärder som har genomförts är plantering av säsongsväxande växter, nya promenadslingsor och utegym, sedumtak och bevarande av träd. Utemiljön utformas också med hänsyn till dagvattenhantering.

Inom kollektivtrafiken genomförs åtgärder för hälsofrämjande miljöer som främjar ekosystemtjänster. Ett exempel är projektet Grön banvall utmed Roslagsbanan, där bland annat träd har bevarats och planterats för att gynna biologisk mångfald. Ett omfattande och långsiktigt arbete pågår även för att minska bullerstörningar från kollektivtrafiken.

Åtgärder har utförts inom infrastrukturprojekt för att skydda närliggande naturmiljö. Bland annat har större träd sparats och avverkade träd har lagts ut som faunadepåer. Beklädnaden av ventilationstorn i Barkarby och Koleraparken ska även möjliggöra för fågelholkar och insektshotell.

⁷ Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Det kan exempelvis vara råvaror till byggnader, livsmedel, rent vatten och hälsosamma miljöer att vistas i.

En organisation att lita på

Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt

Målet styr mot att den samhällsservice som Region Stockholm tillhandahåller ska vara utformad och planerad för att kunna användas av så många som möjligt i länet. Målet uppnåddes för 2023.

Hälso- och sjukvårdsbarometern är en nationell undersökning som syftar till att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos befolkningen. I jämförelse med föregående år har Region Stockholms resultat avseende förtroende för hälso- och sjukvården ökat med två procentenheter, men målet nåddes inte. Riket som helhet uppvisar ett resultat som är marginellt lägre än Region Stockholm när det gäller förtroendet för hälso- och sjukvården, 61 procent jämfört med 62 procent.

Alla nämnder och styrelser har utifrån sina uppdrag genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet inklusive folkhälsa. Kompetenshöjande insatser inom social hållbarhet och folkhälsa prioriterades under året, som till exempel insatser för att stärka barnrättsperspektivet och förbättra hälsan inom hbtqi-gruppen och nationella minoriteter. Under året har samråd med olika intressegrupper genomförts i syfte att utveckla verksamheterna utifrån invånarnas behov.

Konsekvensanalyser inom folkhälsa och social hållbarhet är verktyg för att säkerställa att Region Stockholms produkter, tjänster och miljöer planeras utifrån människors olika behov och förutsättningar. Genomförande av konsekvensanalyser av beslut bidrar till att människors grundläggande behov och rättigheter kan synliggöras och tillgodoses.

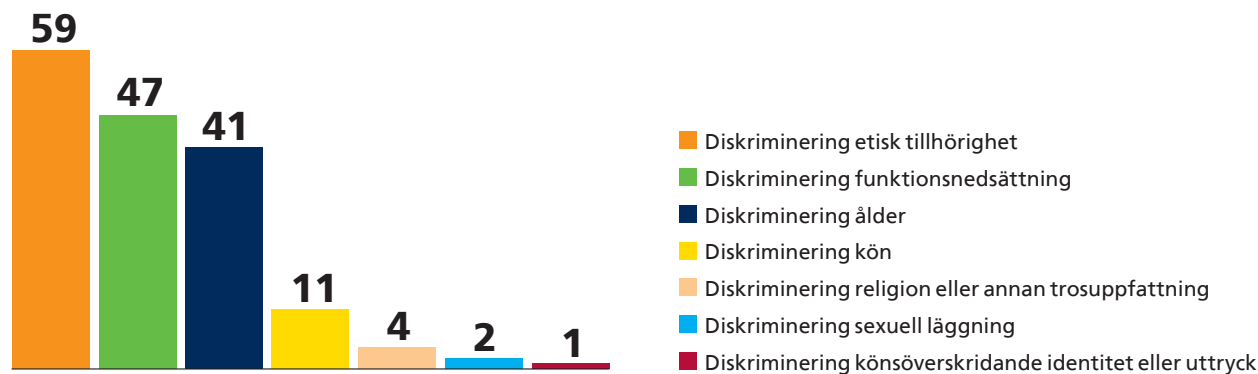
Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården	60 % ¹⁾	62 %	≥ 65 %	●
Andel nämnder och bolag som utifrån sitt uppdrag har genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet och folkhälsa	96 %	100 %	≥ 85 %	●
Andel nämnder och bolag som arbetar med konsekvensanalyser inom folkhälsa och/eller social hållbarhet	N/A	73 %	≥ 50 %	●

1) Jämförelseåret 2022 har justerats då felaktigt utfall angavs i Region Stockholms årsredovisning 2022

Figur. Antal ärenden diskriminering 2023.

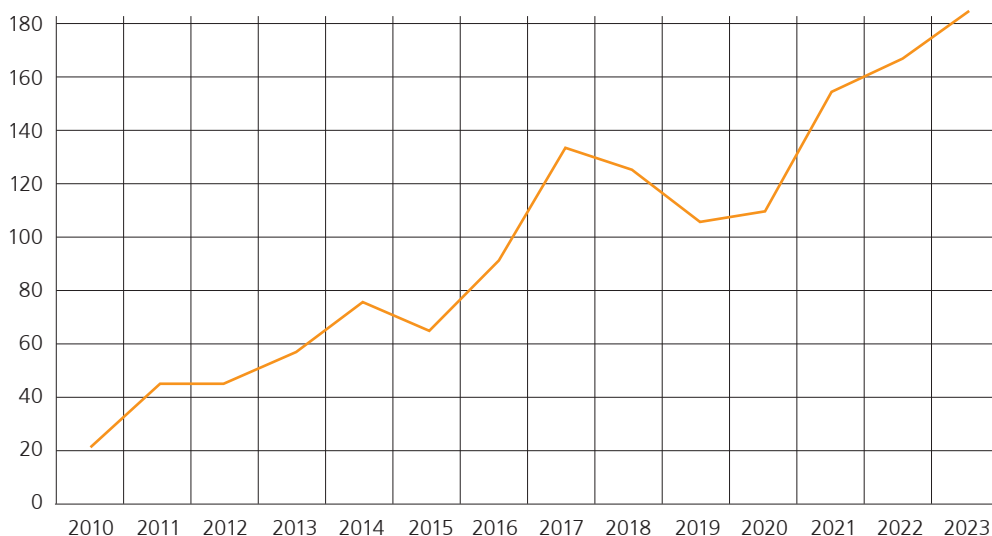

Som grafen ovan visar ser Region Stockholm samtidigt en ökande trend av antalet anmälda ärenden kopplat till diskriminering inom hälso- och sjukvården. Under 2023 inkom totalt 165 ärenden kopplade till diskriminering, vilket var 18 ärenden fler än 2022. Ärendena registreras enligt de sju diskrimineringsgrunderna. Under 2023 var klagomålen relaterade till etnisk tillhörighet vanligast med 59 ärenden. Därefter följde funktionsnedsättning med 47 och ålder med 41. Antalet anmälda ärenden kopplat till diskriminering har sedan diskrimineringslagstiftningen antogs 2009 ökat och landar på drygt 160 av de 8 000 ärenden som Patientnämndens förvaltning hanterar varje år.⁸

Några exempel på inkomna ärenden rörande diskriminering under 2023 inkluderar:

- Patient ansåg att han nekades läkemedel på grund av sin etnicitet.
- Patient uppger åldersdiskriminering då bokning på vårdcentral endast är tillgänglig digitalt.
- När ej 1177 på grund av funktionsnedsättning.
- Brister i utredning och kommunikation på grund av etnicitet.
- Ett gångstråk för blinda är borttaget.
- Patient anser att etnisk diskriminering är orsak till nekad undersökning på vårdcentralen.
- Tolk till döv bokades aldrig.
- Felaktigt dokumenterad könsidentitet har orsakat försämrat psykiskt mående.

Figur. Diskrimineringsfall i vården 2010–2023 sedan diskrimineringslagstiftningen antogs 2009.

⁸ Patientnämndens förvaltning, summering 2023.

**Klimatarena
Stockholm är en
samverkansplattform
för länets
klimatomställning**

2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta

Målet styr mot att Region Stockholms verksamheter är robusta och resilienta vid extraordinära händelser med anpassat skydd mot hot och risker. Målet uppnåddes inte för 2022. Under 2023 genomfördes ett omfattande arbete med att ta fram en regionövergripande risk- och sårbarhetsanalys för Region Stockholm, vilken fastställdes av regionstyrelsen i oktober (RS 2022-0908). Analysen baseras på underlag från samtliga nämnder och styrelser. Därutöver pågår ett metodutvecklingsarbete kopplat till Region Stockholms risk- och sårbarhetsanalyser.

Förmågan att hantera oförutsedda händelser har stärkts men indikatorn uppnådde inte sitt målvärde för 2023. Majoriteten av Region Stockholms nämnder och styrelser rapporterar att utbildnings- och övningsverksamheten fortgår enligt plan och att arbetet med kontinuitetsplanering har stärkts.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalysens åtgärdsplan	64 %	N/A	≥ 70 %	¹⁾
Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser	86 %	89 %	100 %	●

¹⁾ Det har inte gått att göra en bedömning av måluppfyllelse då utfall saknas.

Stärkt samverkan

Under 2023 har flera initiativ tagits för att minska utsläppen i bygg- och anläggningssektorn, som enligt beräkningar står för cirka en femtedel av Sveriges totala klimatpåverkan. Det regionala samverkansforumet "Klimatarena Stockholm" har bland annat undersökt hur planprocessen kan göras mer cirkulär, tagit fram en åtgärds katalog för cirkulär planering, initierat en kartläggning över återbrukslager/depåer i länet för byggmaterial och presenterat beräkningsanvisningar för klimatpåverkan från byggprojekt vid nyproduktion. Under 2023 har även länets första masshanteringsstrategi antagits. Hantering och transporter av byggmassor ger stora växthusgasutsläpp och det finns stor potential att skapa en mer resurseffektiv och klimatsmart hantering av berg- och jordmassor i länet.⁹

Under året har ett utvecklingsarbete startat för att stärka befintliga samverkansprocesser så att så många som möjligt kan ta del av information och medverka i samverkan. Särskild hänsyn tas till grupper som kan ha svårt att framföra sina synpunkter med anledning av exempelvis språkhinder eller funktionsnedsättning. Region Stockholm har under året startat arbetet med en uppdaterad samverkansmodell mellan Region Stockholm och de intresseorganisationer som företräder personer med funktionsnedsättning och pensionärer.

Hållbarhet integreras i styrande dokument

Riktlinje hållbarhet (RS-2021-0714) antogs under året som en del av den samlade hållbarhetsstyrningen och ska bidra till ett sammanhållet arbete med social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Riktlinjerna kompletterar Region Stockholms hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi.

Hållbarhetspolicyn innehåller tre styrande principer och huvudområden för hur Region Stockholm ska arbeta med hållbarhet. Hållbarhetsstrategin konkretiserar vilka av policyns områden som ska vara i fokus under åren 2022–2027, nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med strategin. Riktlinjerna innehåller övergripande beskrivningar och krav som konkretiserar hur verksamheterna ska arbeta.

Riktlinjerna ska, liksom policyn och strategin, bidra till att nå regionfullmäktiges mål och beaktas inom den ordinarie processen för budget- och verksamhetsplanering som vid framtagande av mål, prioriteringar av åtgärder och finansiering av åtgärder. Riktlinjerna kompletteras därutöver av stödjande dokument som vägledningar för fördjupad information utifrån verksamheternas behov och efterfrågan.

I slutet av året antogs Policy och riktlinje för god ekonomisk hushållning (RS 2023-0414) som integrerat hållbarhet som en del av styrningen. Det innefattar bland annat Region Stockholms arbete med långsiktig ekonomisk hållbarhet samt att hållbarhet inkluderas i investeringsprocessen och driftkostnadsbudget.

⁹ Region Stockholm, *Läget i Stockholmsregionen 2023*, uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUF5 2050.

4 Hållbarhetsranking 2023

I en internationell jämförelse ligger Stockholmsregionen bra till och är en förebild när det gäller exempelvis hållbarhet och innovation. Dock har Stockholmsregionen tappat placeringar i flera internationella index senaste åren.

Under 2023 publicerades ett antal olika rankingar kopplat till regional utveckling och hållbara städer där Stockholm toppar flera hållbarhetsindex, men tappar samtidigt rankingar kopplat till levnadsstandard och livskvalitet. Det inkluderar områden som stabilitet, hälso- och sjukvård, utbildning, kulturutbud och samhällsmiljö samt infrastruktur.

I ekonomi- och hållbarhetstidningen Corporate Knights rankas Stockholms som världsledande bland annat för vårt arbete med att minska utsläpp från industri och trafik, hushållsavfallshantering, och tillgång till grönområden.

I nedan tabell presenteras de index som släppts under 2023.

Internationell ranking	Placering	Högst rankad	År	Förändring senaste mätning
Corporate Knights Sustainable Cities	1 av 70	Stockholm	2023	0
Oliver Wyman Urban mobility index	3 av 65	Helsingfors	2023	-1
The Economist Livability index	43 av 173	Wien	2023	-15
Mercer Quality of Living Ranking	26 av 241	Wien	2023	-3
Mercer Cost of Living Ranking	95 av 227	Hong Kong	2023	-8
EU:s Regional Innovation Scoreboard	4 av 239	Köpenhamn	2023	-3

Karolinska universitetssjukhuset i topp 10

För femte året i rad återfinns Karolinska universitetssjukhuset på topp tio i tidskriften Newsweeks ranking World's Best Hospitals. Sjukhuset placerar sig nu på plats sju i världen, vilket innebär en sänkning från sjätteplatsen förra året. Totalt sju svenska sjukhus finns med på listan. Sahlgrenska universitetssjukhuset i Västra Götaland placerar sig på plats 74 och Akademiska sjukhuset i Uppsala på plats 75.

Stockholmsregionen fortsatt i världstopp på kollektivtrafik

När den amerikanska konsultfirman Oliver Wyman Forum och University of California i Berkeley rankar 60 storstäders kollektivtrafik och mobilitet under 2023 finns Stockholmsregionen med inom topp fem i samtliga kategorier.

Rankingen inkluderar bland annat på närheten till kollektivtrafiken för resenärer, klimatsmarta lösningar, nivån på biljettpriser, reshastigheten och hur regionen hanterar trängsel.

5 Hållbarhetspriser 2023

Under 2023 delades ett antal hållbarhetsrelaterade priser ut till olika personer och organisationer som bidragit till Region Stockholms hållbarhetsarbete och länet på ett förtjänstfullt sätt.

Miljöpriset 2023

Miljöpriset delades ut till och med 2023 och gavs till det bidrag som bäst uppfyllde kriterierna: har lett till innovation eller nytänkande inom miljöområdet, är användbart inom flera verksamheter och har hög spridningspotential som bidrar till att uppnå ambitionerna i Region Stockholms hållbarhetsstrategi och/eller Region Stockholms miljömål.

Jenny Fredriksson Heikkilä fick Miljöpriset 2023 för återbruk av it-material via Återbruksportalen, en app där användarna på Karolinska Universitetssjukhuset själva kan skänka och hitta kontorsmöbler och it-utrustning. Jenny utvecklade appen tillsammans med kollegorna Adnan Kevric och Ebba Leckström. Programvaran den bygger på ingår i Region Stockholms avtal med leverantörer och kostar därför inte något extra. Den fungerar som Blocket och vid tiden för prisutdelningen hade 25 000 kg CO₂ sparats. Det motsvarar inköp av 5 miljoner kopieringspapper eller att köra 200 000 kilometer med bil.

Årets eldsjäl inom miljö 2023

Utmärkelsens Årets eldsjäl delades ut till det bidrag som bäst uppfyller kriterierna: Engagemang – med sin drivkraft genomför och utvecklar verksamheten inom miljöområdet. Kompetens – inspirerar och sprider kunskap om miljöområdet i verksamheten. Kreativitet – hittar nya lösningar för att verksamheten ska utveckla sitt miljöarbete. Johan Böhlin, hållbarhetsstrateg på trafikförvaltningen, belönades för 20 år

av passionerat miljöarbete. Johan har bland annat bidragit i arbetet med att göra Region Stockholm världsledande inom fossilfri kollektivtrafik och drev arbetet med att ta fram den första uppförandekoden för leverantörer, som sedan blev gemensam för alla Sveriges regioner.

Priset mot främlingsfientlighet och rasism 2023

Region Stockholms pris för arbete mot främlingsfientlighet och rasism gick 2023 till företaget NU: Nolla Utanförskapet samt till Moses Hadi, huvudansvarig för diskrimineringsärenden på patientnämnden. NU: Nolla Utanförskapet erbjuder läxhjälp till ungdomar i utanförskapsområden. Läxhjälpen förläggs hos etablerade företag och genomförs av deras egen personal och ger ungdomarna ett långsiktigt studiestöd under högstadiet och gymnasiet. Förutom att läxläsningen ger studiemotivation och inspirerar till vidareutbildning, kan ungdomarna få kontakter och skapa nätverk, och företagen kan bredda sin rekryteringsbas.

Moses Hadi har genom sitt brinnande engagemang hjälpt vårdgivare att ta ansvar och bemöta patienter på ett bra sätt när klagomål har framförts. Han nöjer sig inte med att göra det som ingår i hans roll. Med en eldsjäl kraft har Moses vid alla givna tillfällen gjort mer för att lyfta frågorna och skapa en bättre förståelse för hur rasism och främlingsfientlighet kan visa sig. Genom sitt engagemang visar han att en enskild person kan göra skillnad för att agera mot rasism och främlingsfientlighet i det allmännas tjänst.

6 Goda exempel från koncernövergripande nivå

Nedan beskrivs ett antal goda exempel på koncernövergripande hållbarhetsarbete där en eller flera förvaltningar och bolag deltar.

Öppna jämförelser – miljöarbetet i regionerna

Sveriges kommuner och Regioner, SKR, presenterar årligen så kallade öppna jämförelser med nyckeltal inom flera miljöområden som regioner ansvarar för. Jämförelserna inkluderar bland annat energi, köldmedia, kollektivtrafik, ambulanser, godstransporter, tjänsteresor, medicinska gaser, livsmedel, förbrukningsartiklar och avfall.

Region Stockholm har en ambition att ligga i framkant när det handlar om miljö- och klimatarbete. Rapporten visar att vi är på god väg och i flera fall axlar vi ett ledarskap i miljö- och klimatomställningsarbetet.¹⁰

I rapporten framgår bland annat att vi har en stor andel förnybara drivmedel inom kollektivtrafiken, mer än 96 procent 2022, vilket kan jämföras med 55 procent år 2009. Även inom sjöfarten har andelen förnybara drivmedel ökat, trots att beskattningen av fossila drivmedel är lägre inom sjöfarten. 2022 uppnådde Region Stockholm 56 procent förnybara drivmedel i all kollektiv sjötrafik, en ökning från 20 procent 2019. Enligt rapporten är detta en stor bedrift då det länge har varit svårt att få fram förnybara drivmedel i denna sektor.

Rapporten visar positiva resultat inom livsmedelsområdet. Enligt regeringens handlingsplan för en nationell livsmedelsstrategi ska 60 procent av livsmedelskonsumtionen inom offentlig sektor utgöras av ekologiska livsmedel senast 2030. Med en andel ekologiska livsmedel på mer än 53 procent för 2022 är Region Stockholm nära att nå detta mål.

En effektivare energianvändning bland regionernas verksamheter har minskat både resursanvändning och klimatpåverkan. Enligt rapporten sparar denna energieffektivisering uppåt en halv miljard kronor per år för alla regioner tillsammans jämfört med 2009. Region Stockholm har gått från att ha den högsta

energianvändningen bland regionerna 2009 till att idag ligga runt snittet i riket.

I rapporten framgår att regionernas klimatpåverkan från utsläpp av medicinska gaser har minskat med tre fjärdedelar sedan 2009. Region Stockholm är en av de regioner som har allra lägst utsläpp av medicinska gaser.

Uppstart för hållbarhetsdialoger med ledningsgrupper

Under året har ett nytt arbete med hållbarhetsdialoger initierats för att stärka samverkan kring hållbarhetsarbetet med ledningsgrupper i bolag och förvaltningar inom koncernen. Hållbarhetsdialog med ledningsgrupperna ska skapa tydlighet, effektivitet och trygghet i hur förvaltningen eller bolaget ska fortsätta sitt utvecklingsarbete avseende implementering av hållbarhetsstrategin och Region Stockholms hållbarhetsmål och bidra till en hållbar organisation och Stockholmsregion för invånarna. Hållbarhetsdialogen är ett tillfälle att dela erfarenheter och kunskap inom hållbarhetsområdet både utifrån ett lokalt perspektiv och utifrån ett koncernövergripande strategiskt perspektiv. Hållbarhetsdialogen kan utgöra en del av förvaltningen eller bolagets miljöledningssystem och hållbarhetsredovisning. Den bidrar därmed till det systematiska arbetet med riskhantering. Hållbarhetsdialogen är ett tillfälle att diskutera förberedelser för nya krav på hållbarhetsredovisning och ett tillfälle att identifiera stödbehov.

Under 2023 har 11 hållbarhetsdialoger genomförts med ledningsgrupper för förvaltningar, bolag och avdelningar på regionledningskontoret. Det har inkluderat bland annat Södersjukhuset, Ambulansen i Stockholm AB, Kulturförvaltningen, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Folk tandvården, Stockholm Film AB och Södertälje sjukhus.

¹⁰ SKR, Miljöarbetet i regionerna öppna jämförelser, 2023.

7 Goda exempel från verksamheterna

I detta avsnitt beskrivs några exempel av social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet från Region Stockholms verksamheter som under 2023 gett goda resultat.

Empatigym för stärkt patientbemötande

Empatigymmet skapades för att personalen på Södersjukhuset ofta saknar stöd, verktyg och praktisk träning i bemötande. Samtidigt finns det mycket forskning som pekar på vikten av klinisk empati i sjukvården och positiva effekter av empatiträning, både för patienter och vårdpersonal. Spelet kombinerar teori med praktiska och roliga övningar anpassade för arbetsplatsträffar eller överlappningstid, där medarbetarna får träna sitt bemötande och stärka sin empatiska förmåga.

Som en del av arbetet med social hållbarhet och tillgång till jämlik vård är ett gott patientbemötande av betydelse för patientupplevelsen, patientsäkerheten och för att motverka risken för diskriminering.

Forskning visar tydligt att stärkt klinisk empati gör att patienter upplever förbättrad vård. Patienterna utvecklar större förtroende för vårdgivare, följer medicinska rekommendationer mer noggrant och

uppnår bättre hälsoreultat. Vårdpersonal gynnas också av att praktisera empati. Forskning bland läkare har visat att ökad empati i patientmöten leder till större arbetstillfredsställelse och minskad utbrändhet. Det finns även förväntade effekter kopplat till att bättre kommunikation och samarbete bland kollegor, förbättring av den sociala arbetsmiljön, bättre bemötande av patienter och närstående. En ökad medvetenhet om patienters utsatthet och vikten av vårdpersonalens bemötande kan skapa trygga vårdmöten.

” Enligt Socialstyrelsen är ”ett gott bemötande i hälso- och sjukvården en viktig faktor för att utveckla jämlik hälsa, vård och omsorg. Bemötandet har betydelse för patientsäkerheten och kan till exempel påverka resultatet av vård och behandling.”

Åtta träningspass för att träna på bemötande
Empatigymmet är ett spel utvecklat speciellt för vårdpersonalen för att träna sitt bemötande och stärka sin empatiska förmåga på ett lustfyllt, roligt och minnesvärt sätt. Empatigymmet syftar till att alla patienter känner sig respekterade och bra bemötta utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Det ska bidra till ett personcentrerat tillvägagångssätt, vilket i slutändan leder till säkrare vård och behandling.

Empatigymmet är uppdelat i åtta olika träningspass:

- Kom i gång-passet.
- Icke-verbal kommunikation.
- Empati i samtal.
- Bredda ditt lag.
- Hoppa över empatihinder.
- Byt perspektiv.
- Gå i någon annans skor.
- Navigera i knepiga situationer.

Varje träningspass innehåller flera olika kortspel som tar ungefär 30-40 minuter att spela och det finns en egen webbsida (www.empatigymmet.se) där man kan läsa allt om spelet och hitta instruktionsfilmer. Spelet går att låna på Södersjukhusets bibliotek och flera medicinska bibliotek i Region Stockholm.

600 medarbetare har börjat träna sitt patientbemötande och stärka sin empatiska förmåga

Spelet utvecklades internt på Södersjukhuset under 2022-2023 av Södersjukhusets innovationsavdelning i samarbete med vårdpersonal. Sedan dess har 7 av 10 verksamhetsområden och drygt 600 medarbetare börjat träna sitt bemötande och empatiska förmåga med spelet Empatigymmet. Det är drygt 10 procent av personalstyrkan. Empatigymmet har blivit en återkommande aktivitet under teamdagar för sjuksköterskor och undersköterskor inom kliniskt kompetensutvecklingsprogram steg 2 tillsammans med läkare från ST-läkarutbildningen.

Sjukvårdspersonal som fått vara med och prova Empatigymmet har lyft fram värdet av att diskutera svåra frågor, få praktiska verktyg för att stärka patientbemötandet och värdet av att utveckla det kollegiala stödet i arbetsgruppen. Nästa steg är att implementera verktyget Empatigymmet vidare på Södersjukhuset, sprida verktyget inom regionen, samt utvärdera vilka effekter det får både för patienternas och personalens välbefinnande på sikt. Eftersom implementeringen av arbetet nyligen har startat, kommer effektmätning att genomföras efter 2024 för att tydligare kunna utvärdera resultaten.

Pomme van Hoof som är innovationsledare och tjänstedesigner, har varit med och tagit fram Empatigymmet och sett hur personalgrupperna reagerat när de fått testa spelet.

”

”Empatigymmet hjälper personalgruppen att komma närmare varandra och reflektera kring till exempel icke verbal kommunikation, antaganden eller fördomar som vi kan ha om andra, men även kring vilka beteenden hos patienter vi kan uppleva som svåra att bemöta och hur man kan agera i knepiga situationer som kan uppstå med patienter, närstående och kollegor.”

Ökad cirkularitet inom hjälpmedelsområdet

I Stockholms län är det flera tusen personer som är i behov av rullstolar, gånghjälpmedel, epilepsilarm och andra typer av hjälpmedel. Hjälpmedel är en del av vård, behandling, habilitering och rehabilitering. Många av dessa hjälpmedel kan få en längre livslängd om de rekonditioneras och får service regelbundet. För att öka robustheten för omvärldsåpåverkan och främja ökad hållbarhet har Stockholms länssjukvårdsområde (SLSO) under 2023 därför stärkt sitt arbete med cirkularitet.

SLSO har stärkt sitt arbete genom att arbeta inom ramen för kategoristyrning för inköp med att utveckla hjälpmedelskategorin. Under det gångna året har en omfattande kartläggning genomförts för att utifrån strategiska utvecklingsområden kunna vidta åtgärder med målet att bland annat öka andelen rekonditionering, teckna eftermarknadsavtal för att nyttja produkternas fulla livslängd och att rekonditionering av produkter sker på mest kostnadseffektiva sätt.

Prioriteringen av rekonditionering av hjälpmedel sker för de kategorier där det är möjligt och där antalet förskrivningar är stora. Till exempel var cirka hälften av de närmare 10 000 nyförskrivningarna av CPAP-maskiner för patienter med sömnapné under 2023 en rekonditionerad maskin.

En CPAP-maskin skickar ett konstant flöde av lufttryck till halsen så att luftvägarna förblir öppna under sömnen och behandlar på så sätt de spontana andningsuppehållen som hör ihop med sömnapné.

CPAP-maskin för patienter med sömnapné

Ett annat exempel är elrullstolar där det varit möjligt att öka andelen rekonditionering. För elrullstolar (klass A och B) är nu mer andelen återanvända hög, med 59 procent respektive 78 procent.

Dessa åtgärder syftar inte bara till att minska miljöpåverkan genom att öka produktlivslängden och minska avfallsmängderna utan bidrar också till en mer hållbar ekonomi genom att effektivisera resursanvändningen inom hjälpmedelssektorn. Genom att prioritera återanvändning och rekonditionering av hjälpmedel tar man ett steg närmare en mer hållbar och ansvarsfull vårdmiljö.

**50 procent av
alla patienter med
sömnapné fick en
rekonditionerad
CPAP-maskin
under 2023**

Nytänk och samarbete för minskad verksamhetsenergi på dialysen

På Södersjukhuset är dialysavdelningen, som drivs i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset, en central plats där livsviktig vård bedrivs dagligen. Med 32 personer per omgång och öppet sex dagar i veckan är behovet av effektivitet och hållbarhet stort. Genom att anpassa drifttider för utrustningen till verksamhetens dialystider har avdelningen kunnat minska sin energiförbrukning avsevärt, samtidigt som patientsäkerheten bibehålls.

Tillsammans med Locum genomfördes mätning av energiförbrukningen. Det här var ett test på hur verksamhetsenergin kan optimeras där tre saker mättes. Pumpenergi för att pressa vattnet genom membranerna, energi för att hetta upp slingan för sanering och pumpenergi för att upprätthålla flöde i slingan. Sedan sattes de nya inställningarna in och en mätning för jämförelse gjordes. Resultatet visade en minskning av energianvändningen med 14 000 kilowattimmar per år, vilket motsvarar en mindre villas årsanvändning av el. En av de centrala punkterna för energibesparingen är RO-anläggningen (Revers Osmos) som används för vattenrening vid dialys. Kraven på vattnet är höga eftersom det används i dialysmaskinerna för att tillverka läkemedel som sedan går direkt in i patientens blodbana.

Jimmy Friebe, dialysingenjör vid Karolinska Universitetssjukhuset, har tagit initiativet till en lösning för att spara på salt, vatten och el på sjukhusets dialysavdelning. Friebe berättar om den innovativa lösningen:

”Utrustningens drifttider anpassades så att de låg närmare verksamhetens dialystider. Detta innebär att vi kan minska vår energiförbrukning samtidigt som vi säkerställer en hög kvalitet på vården för patienterna.”

Patrik Bergman, teknikförvaltare och driftcontroller på Locum, kommenterar betydelsen av detta arbete:

”Det finns ett tydligt pedagogiskt värde att kunna visa på möjligheterna att påverka energianvändningen inom vården. Genom att optimera drifttider och ställa krav på energianvändning vid inköp kan vi göra betydande skillnad.”

Detta nya arbetssätt spar 14 000 kilowattimmar per år, 55 kubikmeter vatten per år och 50-60 kg salt per vecka

8 Samlad bedömning och vägen framåt

Den samlade bedömningen för 2023 visar att Region Stockholm har höga hållbarhetsambitioner och högt uppsatta hållbarhetsmål, där arbetet har kommit långt inom vissa områden medan det inom andra finns mer att göra. Trenden för utvecklingen av hållbarhet är i många delar positiv, men det är en fortsatt utmaning att nå de högt ställda målen.

Huvudområde i hållbarhetsstrategin	Samlad bedömning	Trend
Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden		
Hållbar konsumtion och produktion		
En organisation att lita på		

Nedan presenteras en samlad bedömning och vägen framåt per huvudområde.

Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Årets uppföljning visar att koldioxidutsläppen har ökat i länet och att omställningen behöver gå snabbare om Stockholmsregionen ska nå sin del av Parisavtalet. Transporter och mobilitet är en stor del av de direkta utsläppen och bilen är fortfarande det dominerande transportmedlet. 2023 års störningar i spårtrafiken och punktlighet på järnvägen i Stockholms län har en påverkan på nyttjandegrad, vilket är en utmaning som Region Stockholm behöver åtgärda inom kommande period.

Arbetet med hållbara resor i länet fortsätter och bättre trafikplanering och tillgång till planerad infrastruktur har gjort kollektivtrafiken mer tillgänglighetsanpassad så att den kan nyttjas av fler. Kollektivtrafikens andel av resorna har däremot blivit något mindre under senaste året och ligger tillsammans med cykel och gång på samma andel som 2019. Samtidigt bidrar distansarbete till minskat antal resor, samt att högre kostnader för drivmedel bidrar till att privatbilismen minskar

något. En stark positiv trend är att fler cyklar och det finns bättre tillgång till regionalt cykelnät. Folkhälsorapporten visar att folkhälsan i länet är god och att medellivslängden fortsätter att öka. Stockholmsregionens folkhälsa är även god i jämförelse med andra län. Trots att befolkningen generellt blir friskare och lever längre finns det stora skillnader i hälsa mellan grupper och kommundelar i Stockholmsregionen. Dessa inomregionala skillnader ser inte ut att minska utan snarare består eller i vissa fall öka.

Stockholmsregionen placerar sig högt i internationella hållbarhetsrankingarna. Kollektivtrafiken är världsledande när det gäller omställning till förnybar energi. Karolinska Universitetssjukhuset är för femte året i rad bland de bästa sjukhusen i världen. Samtidigt tappar Stockholmsregionen placeringar i hållbarhetsmätningarna i en tid då omvärldsläget ställer oss inför stora utmaningar. Det här måste tas på stort allvar och samarbetet inom länet måste fortsätta.

Det ökade arbetet med suicidprevention har gett en positiv trend för antalet suicidrisksbedömningar inom Region Stockholm vilket syns i årets resultat. En annan positiv trend är att högre andel av kommunerna anser att Region Stockholms främjande verksamhet bidrar till kulturupplevelser för länets invånare.

Vägen framåt

Region Stockholm behöver som stor aktör i Stockholmsregionen verka för att snabba på den gröna omställningen för minskad klimatpåverkan. Att klimatutsläppen ökat i länet är en oroväckande trend som behöver brytas. En av de mest klimateffektiva åtgärder som Region Stockholm kan arbeta med är kopplat till transportsektorn som står för cirka hälften av länets direkta klimatpåverkan. Tydliga åtgärder behövs för att främja kollektivtrafik, gång, cykel och hållbara godstransporter. Utvecklingen av fossilfria transporter behöver skyndas på. Samtidigt har det skett förändringar av nationella styrmedel inom transportområdet som riskerar att leda till ökade utsläpp. Detta försvårar delvis arbetet på regional nivå och behöver tas med i beräkningarna för kommande år.

Årets resultat visar att Region Stockholm behöver arbeta vidare med insatser för att minska de inomregionala skillnaderna i livsvillkor och tillgång till samhällsservice. Arbetet med geografiska principer för behovsstyrd vård och åtgärder för att minska inomregionala skillnader behöver fortgå.

Trenden är ökat elbehov inom flertalet sektorer, bland annat transportsektorn där en snabb elektrifiering av fordonsflottan och den största utbyggnaden av tunnelbanan sedan 1970-talet kräver ökade elbehov. Elförsörjningen inom länet behöver säkras för att möjliggöra en grön omställning och där kan Region Stockholm vara en pådrivande samverkanspartner.

Hållbar konsumtion och produktion

Region Stockholm kan genom ett aktivt och ambitiöst hållbarhetsarbete visa vägen i klimatomställningen. Region Stockholm har sedan länge ett aktivt arbete inom klimatområdet och målsättningen är att fortsätta minska de totala utsläppen av växthusgaser med sikte på klimatneutralitet år 2035.

Region Stockholms direkta klimatpåverkan fortsätter minska, bland annat tack vare bränslekonvertering från fossil diesel till HVO i sjötrafiken, som haft en avgörande betydelse för utsläppsreduceringen jämfört med 2019. Flertalet verksamheter har ökat sin användning av förnybara drivmedel och satsar på elektrifiering. Samtidigt som Region Stockholms utsläpp har en tydlig nedåtgående trend missar Region Stockholm målet

med en procent. Det betyder att klimatutsläppen minskat med 20 procent sen 2019, istället för 21 procent som målet kräver. Region Stockholms hållbarhetsboks slut för år 2023 visar att växthusgasutsläppen har minskat med 75 procent sedan år 1990. Det ger en generell årlig procentuell minskning på cirka 5 procent mellan åren 2019 och 2023.

För att bidra till en mer enhetlig klimatredovisning regioner emellan har ett nytt klimatberäkningsverktyg använts vid årets beräkningar. Verktöget har möjliggjort en mer omfattande inrapportering som underlättar för kommande rapportering enligt nya EU-direktiv, däremot skiljer sig beräkningsmetodik och emissionsfaktorer åt samtidigt som basåret har ändrats från 2011 till 2019. Därav finns det vissa utmaningar att jämföra resultatet med föregående år.

Region Stockholm har under året ökat sitt arbete med ekosystemtjänster som både stärker biologisk mångfald och tillgång till hälsofrämjande miljöer. Samtidigt har fler åtgärder och aktiviteter skett kopplat till cirkularitet, konsumtionsbaserade utsläpp och utfasningsåtgärder av miljöfarliga produkter och avfall. En annan positiv trend är att matsvinn från patientmåltider har minskat tack vare ett inarbetat arbete som byggts upp under flera år.

Region Stockholm har under året stärkt både datainsamling och åtgärder kopplade till de indirekta konsumtionsbaserade utsläppen (scope 3) även fast mycket arbete återstår. Inköp och resursförbrukning står sammantaget för en stor del av utsläppen speciellt inom hälso- och sjukvården. Flera andra regioner har inlett ett arbete för att beräkna dessa utsläpp och en stor förbättringspotential finns även i Region Stockholm.

Vägen framåt

Flertalet verksamheter har ökat sin användning av förnybara drivmedel vilket är positivt, men för att Region Stockholm ska kunna fortsätta sänka koldioxidutsläppen ytterligare behövs ökad elektrifiering, fortsatt bränslekonvertering och energieffektivisering. Elektrifieringen av bussflottan, energieffektivisering inom kollektivtrafiken och fastigheter samt att ställa om sjötrafiken till fossilfritt drivmedel är arbete som behöver genomföras framåt.

Under år 2023 beslutades en koldioxidbudget för Region Stockholm och dess verksamheter. Den ger

att hela organisationen behöver minska växthusgasutsläppen med 8 procent årligen för att nå klimatneutralitet till år 2035. Därmed visar resultatet från år 2023 att det krävs ökade ambitioner för att kunna nå målet om klimatneutralitet till år 2035. Region Stockholm kommer under kommande år fortsätta identifiera åtgärdsområden för att minska de så kallade konsumtionsbaserade utsläppen. Många av de minskningsåtgärder som identifierats innebär positiva effekter för klimatet samt en ökad robusthet och kostnadsbesparingar.

Under kommande år är det centralt att minska våra direkta utsläpp (scope 1) och indirekta (scope 2) så mycket det går eftersom Region Stockholm har större rådighet över dessa utsläpp och kan påverka dem i hög utsträckning. Samtidigt har Region Stockholm som mål att driva på arbetet med indirekta utsläpp i värdekedjan, så kallade konsumtionsbaserade utsläpp (scope 3), då de står för en betydande del av organisationens utsläpp. Arbetet utvecklas allt eftersom bättre data-källor, nya produkter och arbetssätt kommer på plats. Det är en utmaning att tillräckliga data saknas inom området.

Region Stockholm ämnar arbeta mer med cirkularitet under kommande år och identifiera områden, produkter och åtgärder för att öka andelen cirkulära flöden. I och med att Region Stockholm är en stor aktör och en signifikant del av klimatavtrycket kommer från inköpta produkter kommer arbetet med hållbar upphandling behöva fortsätta och vidareutvecklas framåt. Det kommer vara en fortsatt utmaning att balansera de sociala och miljömässiga hållbarhetsaspekterna i den hållbara omställningen.

En klimathandlingsplan med förslag på fokuserade åtgärder och prioriteringar, med utgångspunkt från koldioxidbudgeten, arbetas nu fram för att vidare tydliggöra vägen framåt mot klimatneutralitet år 2035.

En organisation att lita på

Region Stockholms indikator om förtroende för hälso- och sjukvården når inte upp till sitt mål om att få förtroende från länets invånare. Andelen av länets invånare som har ett stort förtroende för vården har ökat något, men är fortfarande lägre än snittet i riket. Samtidigt har antalet diskrimineringsärenden inom hälso- och sjukvården ökat.

En positiv trend inom detta huvudområde är att fler av Region Stockholms styrdokument integrerar hållbarhetsaspekter genom tydligare styrning inom hållbarhetsområdet och förväntan att det ska inkluderas och att fler av Region Stockholms styrdokument integrerar hållbarhetsaspekter.

Region Stockholms förmåga att hantera oförutsedda händelser har en utvecklats under året och arbetet för ökad robusthet fortgår.

Vägen framåt

Region Stockholm kommer prioritera insatser för att minska de inomregionala skillnaderna i livsvillkor och tillgång till samhällsservice. Bland annat arbetet med geografiska principer för behovsstyrd vård och åtgärder för att minska inomregionala skillnader kommer fortgå under 2024. Under 2024 ska Region Stockholm stärka det systematiska arbetet med social hållbarhet, baserat på de sju diskrimineringsgrunderna. Detta för att säkerställa gott bemötande, tillgänglighet för alla, delaktighet och inkludering för alla människor som bor och verkar i Stockholmsregionen.

Under kommande år fortsätter arbetet med att stärka integreringen av hållbarhet i fler arbetsprocesser och inom ordinarie styrning och ledning. Region Stockholm kommer fortsatt att bevaka och vidta åtgärder för att anpassa verksamheten för kommande EU-direktiv. En nyckel är att Region Stockholm behöver arbeta mer sammanlänkat mellan hållbarhetsnytta, kostnadseffektivitet och robusthet. Detta går i linje med de ekonomiska förutsättningarna, investerings- och drivbehov samt de ökade behov av civil beredskap.

Samverkan inom koncernen och med externa aktörer ska fortsatt prioriteras för att säkerställa effektivitet, hållbarhetsnytta och utveckling av nya lösningar i samverkan.

Regionledningskontoret
Box 30215
104 25 Stockholm
regionstockholm.se

